СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОГО ОРГАНІЗАЦІЯ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXII. Ч. 274. Джерзи Сіти, Н. Дж., понеділок, 24. падолиста, 1924. VOL. XXXII. No. 274 Jersey City, N. J., Monday, November 24, 1924. THREE CENTS

...я праці дебатує ...аннє політики.

ЕЛЬ ПАСО, Тексас, 21. падолиста. — Головний уряд Американської Федерації Праці предложив нині конвенції сеї організації довгий звіт зі свого відношення до американських партій підчас виборів.

Уряд заявляє, що він придержувався усе безпартійної політики, яку ухвалено на попередних конвенціях. Він ніколи не заявлявся за сею або другою партією, а лишень за кандидатами, котрі на його думку кориснійші для робітників, як їх противники. З огляду на се, що сей рік був роком президіяльних виборів, уряд Федерації Праці предложив був ряд домагань американським політичним партіям та зажадав вставлення їх у свої політичні програми, ухвалені на своїх загально-краєвих конвенціях. Після конвенцій всіх трох партій уряд Федерації Праці признав, що дві старі партії, себто републиканська й демократична, по більшости зігнорували домагання Американської Федерації Праці та що через се вибір кандидата поступової партії для зорганізованого робітництва бувби кориснійшим, як вибір президента з демократичної або републиканської партії. Отсе й заявив уряд Федерації Праці, коли він виступив за кандидатурою Ла Фолета, а не більше. Уряд не заявлявся за поступовою партією, як се загально думають. Він далі стоїть на становищи безпартійної політики й думає, що конвенція повинна таку політику потвердити.

Дебата над сим політичним звітом уряду почнеться аж завтра. Перед прочитанням сього звіту сподівалися завзятої дебати над нею, головно зі сторони прихильників демократичної та републиканської партії. Звіт, однак, успокоїв усіх так, що дебата видай буде дуже коротка.

ПОПЕРТЯ ФЕДЕРАЦІЇ ПРАЦІ ПРИ ВИБОРАХ.

Щодо конгресменів та сенаторів, то уряд Федерації Праці заявляє, що завдяки його попертю сього року вибрано до конгресу 170 членів, прихильних зорганізованому робітництву. Се менче-більше тільки, що вибрано при передпослідних виборах.

Зі сих 170 членів конгресу 125 належить до демократичної партії 40 до републиканської, 3 до фармерсько-робітничої, а 1 є дикий.

СПРАВА ДІТОЧОЇ ПРАЦІ.

Підчас дебати над політичною діяльністю Федерації Праці говорено довго про справу поведення широкої агітації за законом про заборону діточої праці по фабриках.

Один бесідник підносив, що в стейті Месечусетсі, де се питанне віддане було вже при послідних виборах до всенародного голосовання, одна церква видала крикливу відозву, в якій грайчи на релігійних упередженнях своїх вірних, навязувала закон про діточу працю в фабриках до соціялістів і анархістів.

Бесідники закликали конвенцію до придумання добрих способів для сеї справи, бо без широкої агітації вона готова перепасти.

ЩЕ НЕ ЗАТОПИЛИ „ВАШИНҐТОНА".

НОРФОВК, Верджінія, 21. падолиста. — Кілька великих кораблів з Американської фльоти Атлянтійського Океану вже другий день розбивало гарматами воєнний супердредноут Вашингтон, який Америка має затопити згідно з межидержавною угодою про зменчення морських зоружень. Хоча корабель поцілило кільканайцять куль, хоча його сталева шворупа вже пробита в кількох місцях, він ще не потонув.

СМЕРТЬ УДОВИ ПО ПРЕЗИДЕНТІ ГАРДИНГУ.

МАРІОН, Огайо, 21. падолиста. — Нині померла тут по довгій недузі пані Флоренція Гардинґова, удова по покійнім президенті Гардинґу.

Похорони відбудуться в понеділок.

БОЙКОТ АМЕРИКАНСЬКИХ ВИРОБІВ У МЕКСИКУ.

ВЕРА КРУС, Мексико, 21. падолиста. — Юнія корабельних вантажників постановила бойкот на товари американського нафтового підприємства Пірс Ойл Ко., котре не хоче признавати юнії та вживає неюнійних урядників. Юнія заборонила своїм робітникам вилідовувати кораблі сього підприємства.

ТАЄМНИЦЯ СПАЛЕННЯ ЖІНКИ ПАСТОРА ЩЕ НЕ РОЗВЯЗАНА.

КОЛАМБАС, Огайо, 21. падолиста. — Хемічний знаток, покликаний судом до хемічного розгляду тлінних останків пані Шітслі, жінки пастора лютеранської церкви, якої тіло найдено спалене в печи парохіяльного дому, переконався, що пані Шітслі вже була нежива, як її вкинено в піч. Хемік ствердив се на тій основі, що в останках тіла не найшов ґазів, які витворюються в живім тілі, коли його палити.

Ствердженне сього факту звертає слідство на зовсім нові тори. Поліція зараз стала допитувати родину та знакомих.

ЗНОВА ПОЛІСМЕН РОЗБИШАКОЮ.

НЮ ЙОРК, 21. падолиста. — На закид кількох свідків арештовано тут нині нюйорського полісмена Людвика Левендера, котрому свідки закидують, що він напав на один салун яко розбишака та обрабував присутних там гостий.

Цікаво, що се вже четвертий случай в сьому місті того рода за послідний місяць.

ПРИГОДА РИБАКА.

НЮ ЙОРК, 21. падолиста. — Норвезький корабель Мексикано привіз нині до сього порту маленьку рибацьку вітрильну лодку зі сімома рибаками, що виїхали були ще минувшої неділі на ловлю риб на океан. Вони попали були в бурю, а по приїзді до американського берега мали ще клопоти з американськими імміграційними урядниками.

$30.000 ВІДШКОДОВАННЯ.

Ню Йорк, 21. падолиста. — Лава присяжних суддів признала пані С. Туріс 30.000 дол. відшкодовання за смерть її мужа.

Як показалося на розправі її мужа задушив автомобіль підприємства Брустер енд Ко., як він пив води із жерела коло ріки Гарлему в Ню Йорку. Автомобіль злетів на нього з високого шкарпу та побив його так тяжко, що він погиб на місци. На автомобілі не було шофера. Сей лишив був авто на дорозі, не здержавши ходу машини і авто, яке в додатку не мало добрих гальм, пігнало з горба та звалилася зі шкарпу. Покійний був одинокою підпорою жени та двоє дітий.

РЕПУБЛИКАНЦІ НЕ БУДУТЬ КАРАТИ ПОСТУПОВЦІВ.

Вашингтон, 21. падолиста. — Републиканські провідники запросили на наради в справі вибору президії конґресу членів поступового бльоку. Зі сього роблять заключення, що заряд републиканської партії не думає викидати поступовців з партії.

АТЕНТАТ НА АВТО СТАЛІНА.

З Москви повідомляють, що на авто одного з радянських керманичів Сталіна (Дуґашвілі), в якому їхав секретар Сталіна, напало кількох людей в поліційних одностроях, вони викинули шофера а авто повернули на одно з передмість Москви. По дорозі забрали секретареви Сталіна документи і готівку, якої велику скількість мав при собі. На другий день напасники привели нападеного до чрезвичайки. Загально думають, що напад зорганізували деякі члени Народніх Комісарів, які хотіли в той спосіб прийти в посідання компромітуючи їх документів, які мав Сталін.

НЕ ЗАБРАКНЕ У СВІТІ ХЛІБА.

Міжнародний рільничий інститут в Римі обчисляє, що світове запотребовання імпорту збіжа в часі від 1. серпня с. р. до 31. липня 1925. р. виносить около 22 мілiони тон. На покриття цього запотребування продукуючі краї можуть вивезти 22 і пів міліона тон. Мимо неврожаю збіжа в Европі і Канаді світовий ринок має ще запаси збіжжа з торічного жнива тому не забракне у світі хліба, а в додатку настане стабілізація збіжжа.

ЖИДИ ХЛІБОРОБИ НА УКРАЇНІ.

За останні місяці зареєстровано 8.000 Жидів, що виявили охоту занятися хліборобством. Всі вони обєднан в 52 ґрупи, яким по черзі нарізують землю. Ґрупи, яким вже нарізали землю починають збудовуватися в жидівських хліборобських кольоніях харківської ґубернії збудовано за це літо вже понад 70 ріжних будівель. Такі відомости про жидівську кольонізацію подають офіціяльні харківські „Вісти". З тих відомостей виходить, що жидівська кольонізація полудневих степових просторів України хоч і поволі, але таки посувається вперед. Чи вийде з неї який небудь ..., це инше питання на яке може дати відповідь тільки будутність і то може не дуже далека.

ГЕНЕРАЛ УЛАНИ І СВОБОДА ПРЕСИ.

У Польщі трапився новий випадок, якому подібного трудно шукати в історії культурних держав нових часів. До редакції „Дзенніка Бидгоского" (Бидгощ) явився генерал 15. див. піхоти Томме в товаристві свого шефа штабу й бючи пястуком по столі катеґорично зажадав заяви, що редакція перестане друкувати статті інж. Ленчинського на військові теми військових відносин!) Бачучи обурення редакційного персоналу, войовничий генерал прикликав під редакцію відділ уланів і повторив своє домагання, виразно погрожуючи погром редакції..

Під цією пресією редактор підписав деклярацію, яку йому підсунув генерал і тоді цей останній дав наказ уланам відїхати. Ціле місто збіглось дивитися на небувале видовище, так що поліція мусіла вислати сильний відділ поліції для втримання порядку. Справа опиниться на соймовому форумі. Мимоходом кажучи, редактором названої газетки є Станіслав Брандовські б. ред. передвоєнного львівського „Герольда польского", автор „Менажерії людської", відомий скандаліст, спеціяліст від обливання усіх і вся помиями).

ПОГОНЯ ЗА УНІВЕРСИТЕТОМ.

Львівська поліція знов почала компанію проти викладів українського університету. Дня 26. м. м. припинила поліція два виклади і всіх присутних на них розіґнала.

БЕЗРОБІТНІ НА УКРАЇНІ.

На 1. вересня було зареєстрованих на 20 біржах праці України 196.000 безробітних. На промислову ґрупу безробітних приходиться 64,4 проц., на ґрупу інтелектуальної праці 35.6 проц. Серед безробітних 43,7 7 проц. мають десятьрічний стаж. На громадських роботах в липні працювало 6.215 безробітних. Колективів безробітних істнує 420.

ЗАРОБІТНЯ ПЛАТНЯ РАДЯНСЬКИХ СЛУЖБОВИКІВ

Но Поділлю заробітня платня радянських службовців в минулім квартали була така: голова сільської ради діставав 9 руб. місячної платні, голова Райвиконкому — 25 рублів, міліціонер — 16.6 руб. лікар — 17 руб., аґроном — 15, учитель — 18, суддя — 30 рублів. На Харківщині ставки такі: голова Райвиконкому 50 рублів місячно, секретар і члени Райвиконкому 40 рубл. учитель — 30 рубл., аґроном — 40 рубл., голова і секретар сільради — 20 рублів.

БОЛЬШЕВИЦЬКІ НЕВДАЧІ ПО СЕЛАХ.

На зізді сільських референтів совітської преси в Москві затрівожились масовими випадками вбивств цих референтів по селах. В останніх часах погибло цим робом 40 осіб Троцький приписав усе те аґітації богатих селян, одинокого протиреволюційного елементу, якого в совітській Росії не удалося знищити.

ПРОЦЕС ПОВСТАНЦІВ.

В Чернигові почался розправа проти великої петлюрівської повстанчої організації, що істнувала в 1922 — 23 році. Штаб повстанчої ватаги містився в селі Браниця. На чолі повстанського комітету стояв амнестіонований радвладою Хижняк. Між підсудними є 26 учасників повстанчого комітету.

ЧЕРГОВА ДЕФРАВДАЦІЯ.

Провірка касових кних у Варшавському Банку краєвого, господарства виявила недостачу 25.538 золотих, які вкрав урядник біржевого відділу Теофіль Ковальчик.

АРЕШТУВАННЯ.

В Галичині в Перемишлянщині арештовано українських студентів Яцуру і Сайкевича, як запідозрених в нападі на почтовий віз.

Селянство в Росії повстає проти большевицької влади і мордує її урядовців.

БЕРЛІН, 21. падолиста. — Советські газети в Москві і телеграфічні відомости з Росії повідомляють про поважні заворушення по селах в Московщині, які, колиб поширились, могли-б бути загрозою для советської влади.

Нинішні вісти з Росії повідомляють про повстання селян проти советських влад в многих селах. Повстанці убивають советських урядовців.

Рівночасно по селах ведеться завзята боротьба між заможнійшими селянами і незаможниками.

Заможні селяни здобувають усюди власть у місцевих советах. Большевицька центральна влада боїться, що небаром усі місцеві совети можуть захопити вороги комуністів і їх влади.

Московський урядовий дневник Известия і комуністичний орган Правда вже тепер пишуть, що ситуація в Росії стається для большевицької влади щораз більше складна і трудна.

Загалом большевики бояться, що селянство може небаром покинути невтральне становище у відношенню до большевицької влади, а зачати нову добу громадянської війни проти неї.

ЧУТКА ПРО ПОЛОНЕННЄ ТРОЦЬКОГО.

ЛОНДОН, 21. падолиста. — Тут появилась була чутка про бунт в російській фльоті в Кронштадті і про полонення Троцького. Але нема потвердження правдивости сеї чутки.

АНГЛІЯ ВІДКИДАЄ ДОГОВІР З БОЛЬШЕВИКАМИ.

ЛОНДОН, 21. падолиста. —Новий британський міністер закордонних справ Остен Чемберлейн вислав ноту до тутешнього російського большевицького представника Крістa Раковського, в якій повідомив його, що правительство Великої Британії не може предложити англійсько-російського договору, який заключено недавно, і в якому обіцяно большевикам позичку, парляментови до приняття, ані королеви до ратифіковання.

ЛИСТ ЗІНОВЄВА ПРАВДИВИЙ.

ЛОНДОН, 21. падолиста. — Англійське міністерство закордонних справ вислало другу ноту до большевицького представника Раковського, в якій пише, що лист Зіновєва до англійських комуністів не підроблений, але правдивий. На се воно має докази.

Вкінці воно вислало йому і третю ноту, в якій пише, що не буде відповідати на домагання Раковського, щоби його перепросило за вжитте нібито підробленого листа проти влади в Москві.

ЕММА ҐОЛДМАН ПИШЕ ПРОТИ СОВЄТІВ.

ЛОНДОН, 21. падолиста.— Відома анархістка Емма Ґолдман зачала ряд статий в тутешньому тижневику Іллюстрейтед Лондон Нюз, в яких різко осуджує большевицьку владу в Росії.

ЕҐИПЕТСЬКИХ ЗАГОВІРНИКІВ ВЖЕ ЗЛОВЛЕНО.

КАЇРО, Египет, Африка, 21. падолиста. — Заговірників, що убили команданта британських війск, Стека, нині зловлено.

ОСТОРОГА ЕГИПТЯНАМ.

ЛОНДОН, 21. падолиста. — Анґлія вишле воєнні кораблі до Египту яко осторогу Еґиптянам з приводу замордовання команданта анґлійських війск в Египті, Стека.

ПОЗИЧКА ДЛЯ ФРАНЦІЇ.

ПАРИЖ, 21. падолиста. — Французький сенат і палата послів потвердили нову позичку для Франції в сумі $100,000,000 від нюйорського банкира Дж. П. Морґена.

СЛАВНИЙ РОСІЙСЬКИЙ МАЛЯР ОБМАНЦЕМ.

БЕРЛІН, 21. падолиста. — Тутешній суд засудив славного російського маляра Івана Мясоєдова на три роки вязниці за підроблюванне .анґлійських. і .американських .паперових гроший.

В Росії він був славний артист і його образи є в ґалерії Ермітаржа в Петербурзі. На еміґрації він попав в нужду і хотів вилізти з біди при помочі підроблених гроший.

Його фальшиві фунти стерлинґів і доляри розійшлись по многих державах. Кажуть, що се найліпші підрібки, які коли-небудь були

АҐІТАЦІЯ ЗА ВІДІРВАННЄМ ЗАХІДНОЇ БІЛОРУСИ ВІД ПОЛЬЩІ.

ВАРШАВА, 7. падолиста. — Тутешній дневник „Курієр Поранни" опублікував текст російської відозви, виданої секцією білоруської комуністичної партії і широко розповсюдженої в білоруських масах. Ціла відозва звернена проти польських обшарників; взиває до неплачення польських податків і закликає до революції на „кресах". Російські комуністи отверто аґітують за відірваннем Західної Білоруси від Польщі і приєднання її до советів. Відозва кінчиться словами: „Геть з окупацією Західної Білоруси!". Призначене у відозві озброєне повстанне не відбулось.

АМЕРИКАНСЬКЕ ЗБІЖЕ ДЛЯ ПОЛЬЩІ.

ВАРШАВА, 19. падолиста. — В Польщі є недостача збіжа ізза недороду, який спричинили зливи і повені минулого літа.

З уваги на те Польща мусить купувати збіже в Америці. Польський уряд висилає до Америки Станислава Арцта для закупна збіжа, яка відтак в Польщі буде перепродувати потребуючим.

„SVOBODA" (LIBERTY)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сити і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery

Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

Що значить чужа влада?

На одноцільній українській території Галичини повні числа представляються так:

Простір 55,000 квадратових кільометрів; населенне (по обчисленню з 1900 року) загалом 5,379,000, в тому Українців 4,002,000 — 74.4%. Жидів 662,000 — 12.3%, Поляків 651,000 — 12.1%, Німців 65,000 — 1.2%.

Перед світовою війною в 1911-12 році українських народніх шкіл в українській Галичині було 2,420, а польських на тій самій українській території було 1,590.

Тепер, під польською окупацією, в тій українській Галичині є УКРАЇНСЬКИХ ШКІЛ 2,432, а ПОЛЬСЬКИХ 2,894.

Се значить, що за 12 літ пребуло в українській Галичині 12 українських народніх шкіл. Або іншими словами, що польська влада за небіжки Австрії і за штучно пробудженої небіжки Польщі — творила РІЧНО ОДНУ НОВУ СІЛЬСЬКУ ШКОЛУ ДЛЯ 4-МІЛІОНОВОГО УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ.

А одночасно за тих 12 літ тасама польска влада (вона тасама і тепер, що була за Австрії) створила ДЛЯ ПОЛЯКІВ НА ТІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ЗЕМЛІ 1,304 НОВИХ ПОЛЬСЬКИХ ШКІЛ. Або іншими словами, вона творила річно по 108 нових польських шкіл для 651,000 Поляків.

Отже польське населенне числом МЕНЬШЕ від українського 6 разів, діставало шкіл 108 разів БІЛЬШЕ від нього. Се значить, що, порівнуючи з Українцями, Поляки діставали 648 РАЗІВ БІЛЬШЕ шкіл ніж Українці.

В ще коротших словах се значить:

4,000,000 Українців в українській Галичині діставали річно від польської шкільної влади ОДНУ ШКОЛУ.

Таксамо ОДНУ ШКОЛУ на тійсамій території від тоїсамої влади діставало 6,000 ПОЛЯКІВ.

То значить, що цілий край український під Польщею не може мати більшого права як наприклад одно 6-тисячне польське місточко.

* * *

Отсі числа нехай покажуть кождому з Українців, що значить життє нації під ворожою окупацією.

Та нація не жие, а томиться на те, аби ворожий галапас, що насів на нього, міг жити його соками.

Нехай се буде осторогою для всякого, хто посмів би бодай на секунду повірити, що український нарід може жити з Польщею і погодитися з її окупацією.

Се одна тільки з многих осторог, яка говорить українському народови неодмінне: НІКОЛИ!

Село і большевицька влада.

На другій сесії Всеросійського Центрального Виконавчого Комітету, в дискусії над законами про сільські ради, волосні та повітові виконкоми, забрав голос „всеросійський староста" Калінін і сказав кілька розумних слів про політику радянської влади на селі. На закид Ларіна (колишнього меньшевика-ліквідатора), який є тепер спеціяльним оборонцем селянської бідноти, що Калінін занадто покладається на середняка, Калінін відповів таке:

„Я звертаю особливу увагу на середняка тому, що всупереч статистиці тов. Ларіна, середняків у нас є до 80% і середняки не тільки не зменьшуються, але зростають в числі. Бідноти-ж ми маємо 15 до 18%. Біднота і так всіми фірбами почуває, що радянська влада се влада оборони бідноти, а середняки можуть вагатись. Але ми не є владою бідноти в тому розумінню, щоб усіх зробити бідними. Ми є владою, що намагається з бідноти зробити середняків, а потім і заможних селян, що володіють десятками коний... Отсе суть нашої влади і тому звичайне повторюванне слів „бідняк", „середняк", „куркуль" — є беззмістовне..."

Далі Калінін говорив про те, що структура радянської влади забезпечує на селі перевагу бідняків і середняків, тому не треба боятись, що десь там пройде до сільської ради куркуль...

Сей погляд Калініна на відношенне до селянства в Росії повинні би усвоїти правлячі сфери і на Україні та спинити розятрюванне „клясової" боротьби в українському селі, чим займаються головно не вміру „ортодоксальні" „селькори" і їх інструктори з „комуністичної партії (б) України".

СОЦІЯЛІСТИЧНИЙ ІНТЕРНАЦІОНАЛ І ПОНЕВОЛЕНІ НАРОДИ

В днях від 28. до 30. вересня цього року відбулося в Лондоні останне засідання Виконавчого Комітету Соціялістичного Інтернаціоналу. Якраз 28. вересня минуло 60 років з того часу, коли в Лондоні була заснована перша робітнича міжнародня асоціяція (Перший Інтернаціонал). За цих 60 років робітнича організація незмірно зросла і осягнула великі здобутки. Перший Інтернаціонал витав у своїм маніфесті закон про 10-годинний час праці в Англії як великий здобуток робітництва, сьогодня робітництво вже осягнуло в багатьох культурних країнах 8-годинний час праці. В ріжних країнах робітничі партії стоять при владі самі або в спілці, з міщанськими партіями (Данія, Швеція(до недавна Анґлія).

За час свого 60-літного існування робітничий інтернаціонал перейшов теж великий розвиток в своїм відношенню до справи **самостійности поневолених народів.** Перший Інтернаціонал добачав найбільшу загрозу для Европи в царській Росії, але між поневоленими народами в Росії він розріжняв „Історичні" і „неісторичні" нації та домагався самостійности тільки для Польщі, яку тоді усмиряв Муравйов-вішатель. Тепер цей поділ на „історичні" народи, які мають право на власну державу, і на „неісторичні", позбавлені цього права, належить до минувшини. Був час, коли Маркс і його товариші домагалися самостійности Польщі, а відмовляли права на самостійність Чехам. Тепер соціялістичний Інтернаціонал визнає в засаді право на незалежне існування для всіх народів.

Це питання виникло було якраз на останнім засіданню Виконавчого Комітету в Лондоні з приводу **повстання в Грузії.** На весні 1921 року большевицька російська армія захопила була маленьку Грузію. За три роки большевицької влади грузинський народ добре скоштував гіркої, а тому в кінці серпня і в початку вересня цього року там вибухло повстання. Большевики вислали проти повстанців війско і розбили грузинських робітників і селян, здебільшого озброєних дуже погано. Є вісти, що червоні жандарми „усмиряли" грузинські села задушливими ґазами, так що гинули жінки, діти й худоба. В час повстання большевики розстріляли багатьох видатних грузинських соціял-демократів, які сиділи вже давно в тюрмах.

Справа грузинського повстання була піднесена на згаданім засіданню в Лондоні грузинським делеґатом Церетелі. Після дискусії Виконавчий Комітет Інтернаціоналу ухвалив протест проти поневолення Грузії і домагання права самоозначення для Грузії як „символ всіх инших народів, що перебувають під насильницьким пануванням". В дискусії український делеґат підніс був справу **визвольної боротьби українського народу** і зазначив, що не можна обмежуватися на протест проти одного тільки російського імперіялізму, коли напр. український нарід терпить не менше також від польського і румунського імперіялізму.

Цікаво знати, яку тактику вважає робітничий Інтернаціонал за найкориснійшу на Сході Европи. Австрійський делеґат Фрідріх Адлер висловив свій погляд, що до повстання на території сучасного радянського союза. Він сказав: „Ми вважаємо революційне повстання в Росії хвилево за найбільше нещастя для демократичного поступу світа, бо після цілого сучасного відношення сил в Росії таке повстання довело-б не до демократії, але до заміни большевицького терору білим терором. Росія переживає знову голодову катастрофу. Це є зручний момент використати вибухи народнього гніву в інтересі авантурницької політики. Ми стоїмо рішучо проти таких авантур, бо вони ведуть тільки до білого терору. Але з другого боку ми вимагаємо, щоби радянський уряд не доводив мас до такого одчаю, як це ми бачимо в Грузії."

Український делеґат (Безпалко) мав нагоду говорити з багатьома англійськими політиками про укр. справу, а крім того вручив англійському міністерству закордонних справ меморіял в справі становища українського народу під Росією, Польщею і Румунією. Настрій анґлійських політиків до української справи висловив цікаво один з визначніших лондонських редакторів в розмові з укр. делеґатом такими словами: „Так, ми віримо, що ви дужа нація, що може одним ударом повалити чуже панування. Для нас питання полягає в тім, чи будете ви здатні **збудувати** свою державу, як скинете чужу окупацію?" Від цеї реальної **будуючої** сили залежить будуччина української визвольної боротьби.

П. М.

НОВИЙ КИТАЙ

Історія Китаю взагалі мало є звісна иншим народам, хоч Китай мав дуже великий вплив на розвиток культури инших народів і багато причинився до їх цивілізації.

Переворот у Китаї почався ще з 1911. року, а про нього знають сусіди мало що. Альберт Костеляні, славний знавець історії сучасного Сходу, помістив у фльорентійській газеті „Il Marzocco" статтю „Новий Китай".

Китай все ще є один етнічний феномен щодо величини терену, тривалости, народної суцільности і високої народньої й особистої культури. В літературі мають Китайці твори ще з доби династії Гамураґі, яка давно володіла в Вавилоні. Китай має свою величню історію, величезну енциклопедію, славних поетів і письменників, котрих можна ставити н арівні з клясиками Греції й Риму. Цікавий для нас китайський нарід і цим, що був зрілим вже в початках своєї історії і вже сорок століть удержався на розбурханих филях світової історії і не загинув. Старинна історія Китаю є доказом його інтелектуальної сили. Це нарід 400 міліонів душ. А скільки держав і народів загинуло, які багато століть пізнійше виступили на арену світової історії. Впали держави: Валонська, асирійська, грецька, римська.

Можливо, що сприяли цьому кліматичні відносини, природні сильні границі, як океан і Гімалая. А може таємнича сила жовтої раси, могуча религія Конфуція? Хто зна? Можливо, що всі ці елементи разом заховали єдність і компактність цього народа.

Сусідство з Японією, натиск настирливої заграничної політики пробудили вкінці китайський нарід. А треба памятати, що Китай вже від свого початку був усе великою хліборобською демократією.

В програму китайської революції 1911-го року передусім поставлено обнову народньої культури. Домагалися десять літ праці від цих, котрі хотіли бути провідниками нового Китаю. Праця така стрічала дві великі перешкоди: треба було передусім усунути тисячелітні упередження і закорінені стародавні релігійні звичаї. Ця перша спроба стрічала великі перепони. Тераб було обережно приготовляти терен для нових інституцій і то з великою тактикою, щоби не здобути противний „успіх".

За цей короткий час вдалося видати популярні розправи про нову мораль. Так успішно звалилося упередження й забобони. Найтяжшою справою в шкільництві було виучування їх клясиків. Виучування їх обмежено в Китаї ще 1911 р. Вважали на це, щоби виучувати й европейських клясиків. Щодо шкільництва, то змагання Китайців ішли головно в цьому напрямку, щоби увільнити молоду ґенерацію від накопичення релігійних формальностий, які досі забирали школам більшу часть шкільної науки. З Конфуцевої моральної науки оставлено лише найважніще. З західних наук учать: фізику, гиґієну, механіку, чужі мови, економію й соціольоґію. Всіми способами стараються переконати стару і молоду ґенерацію, що ліпше втратити одну руку або ногу і жити, як допустити, щоби недуга захопила ціле тіло і спричинила повільну, але певну смерть.

Самособою, що при цьому перечищуванню від старих забобонів і упереджень натрапили і на спротив консервативних елементів, які не в силі погодитися з новим порядком. Але що молода струя захопила більшу часть народа, то опір тамтих за слабий. **Сін-чао** — нова филя — як Китайці називають новий рух — все більше росте й завойовує все більше поле. Щоби переконатися про це, вистарчить переглянути китайські часописи. В ґазеті „Тан-бун-кон" („Відродження") один письменник пише, що китайська молодь із великим запалом кинулася виучувати нове під проводом професорів університету в Пекіні, котрі в більшости удосконалили своє знання в Европі. Більшість цієї молоді пристрасно читає: Толстоя, Кропоткіна, Берґсона, Евкена і ин. Альберто Кастеляні познакомився з кількома китайськими студентами на університеті в Берліні. Зробили на нього дуже добре враження. Їх клич: „Еманципація, революція, перебудова!"

Славний котайський письменник і редактор газети „Шав-мен-чунґ-куоі" (молодий Ктай) Сінг-генґ-ю ще в 1920 р. так писав у одній статті: Вважати старі звичаї і погляди ліпшими від нових і сучасних не лише, що свідчить про дуже вузкий круг думання взагалі, але є й шкідне для розвитку загального добра, котре повинно поступати для приготовлення народової краші будучини".

Головні точки нового суспільного устрою в Китаї, як їх оголосила революційна партія, є такі:

1) Понехання забобонів, 2) зрівання в правах і обовязках усіх верств суспільности, 3) реорганізація семейного життя, на скільки досі основувалася на старих автократичних підставах, 4) реферма подружого закона, наскільки досі основувалися на матеріяльних інтересах.

Китайські ґазети присвячують доволі місця справам новітнього знання, дослідам, щоби так поширити взагалі змисл для европейської науки. При цьому користуються народньою мовою (паі-гоа) не старою (вен-гоа), як досі. Це вже віддавна введено в Японії.

Як уже з наведеного можна бачити, велитенський китайський нарід пробуджується зі свого вікового сну. мало-помалу набірає космополітичного характеру, все більше наближується до культурного думання західних народів.

ДОПИСІ.

ЕЛИЗАБЕТ, Н. ДЖ.

Чиста мова і ясна національність.

Коли прислухатися до бесіди нашої еміґрації, то почуємо повно домішок із анґлійської мови. З кожним роком тих домішок більше. Колиб ми такою мовою заговорили до нашого чоловіка у краю, то він певне не зрозумівби, що до нього говоримо. Як зразок нашого способу ґоворення хай послужить оттаке: (Оповідає кум кумови) — Троблі, куме, тай троблі! Бас сфаєрував мого бодля, з гавзу кажуть муфувати, Євці дали чека зі штору і еще нема джябу, в майнах слекує, усього пару кар на пейду, бейба має мізелс, треба шусів дітям, треба ондерверів для усіх і сутів, треба оверковта для моєї місиси (в пітсбурській околиці так говорять про жінку), каждий бадрує і т. д. і т. д.

От так виглядає наша українська мова в Америці! Подекуди наші люди, для прикраси, поначіпляють еще словацьких та польських слів, як „фрас", „подпорою", „дзіська", „біскуп", „ксьондз", „ксьонжка", „даю на знамосць", „на Бога їх одпоручам", — і сотки других слів і виражень, які псують до краю нашу мову.

Зноваж ті Українці, що позалізали до московських церков і орґанізацій, намагаються говорити такою тарабарщиною, що ніяк не розчовпаєш, чого він від тебе хоче. До такої нігде неістнуючої мови належить причислити і тую мову, якої вживає орґан Соединенія, „Амер. Р. Вістник". Коби вони писали бодай своїм власним наріччєм, якого вживають наші люди на Закарпаттю! А то намішають церковщини, словаччини і московщини і тою мішаниною годують своїх членів. Ще й кажуть, що отта саламаха має „захраніц їх угро-руский характер".

Не споминавбим за це, колиб в „Соединенію" не було поважного числа галицьких Українців та колиб не було жаль Закарпатців, яких їх провідники так і женуть у словацьку кошару.

Кромі занечищення мови, на нашій еміґрації є ще другий великий блуд, а саме це, що по деяких кольоніях наші люди відділюються від себе через те, що той з иншого повіту, чи з иншого села. Так н. пр. наші еміґранти з західної Галичини називають усіх, хто не походить з їх кута Бойками. Це може бути Гуцул, Подоляк, Буковинець або з Ростога, але для нас він Бойко, хоча поправді Бойківщина має дуже мало еміґрантів в Злучених Державах. Таксамо трапляються ще люди, які ніяк не хотять звати себе Українцями, дарма, що нині вже цілий світ признає цю назву і еї найдете навіть в кожнім американським шкільнім підручнику. Мені приходить все на думку неконче естетичний, але правдивий вислів, що „не пес махає хвостом, а хвіст псом". Оттак і той непомічний гурт, ця жменя упертих хотілаби розказувати усьому народови, як він має називатися.

Причина тої упертости є як завсіди: зарозумілість темноти. Бо чим чоловік темніщий, тим більше впертий і зарозумілий. Чим хто розумніщий, тим більше вирозумілий. Він розбере кожду гадку спокійно, зважить її добрі і лихі сторони і аж відтак скаже ясно свою думку, як, що і длячого.

Темний чоловік заплющить очи і заткає вуха, щоби не почути розумного арґументу, та все рипить своє „так має бути, а не инакше!"

Написав отсих кілька слів длятого, щоб ми звернули більщу увагу нашої української національности. Книжка, часопис, читальня і відчити це світло для розігнання темноти. Саме тепер пора на освітну роботу по наших громадах.

Підгірянин.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

Шікаго, Ілл. Від коли в нашому органі отворилася рубрика з Українського Життя в Америці, я пильно сліджу за новостями з нашого життя тут на Вестах. Досі однак на моє превелике здивоване нічого не бачив в Свободі. Що за лихо, думаю собі, чи в нас нема нікого з нашого життя тут в Шікаго, чи ніхто за лінивий написати за него. Гей хлопці козарлюги, рушіть но з місця, бо се не коньче похвальне для нас така байдужність. Думка отворення такої рубрики в нашому органі на часі, бо в сей спосіб ми маємо все нагоду дізнатися, що діеся по наших кольоніях, як іде життя народне, як ідуть роботи та богато другого. Тому я не тільки взиваю ще раз наших Шікаговських патріотів до пера, але і по всіх других місцевостях в цілій Америці, де суть наші кольонії, пишіть, давайте про себе чути, скажіть нам що у Вас нового, а ми скажемо Вам, що в нас. — **М.**

Вілінг, В. Ва. В нашій місцевости роботи ідуть досить слабо і тому кампанія за новими членами до нашої організації немислима; коли роботи рушаться, буде можна щось скорше зробити. Досі, перед виборами президента, люди знають вже, що роботи звичайно ідуть слабо, але сподіються, що тепер, коли вибори покінчилися, буде і в нас ліпше. — У нас є богато вдів і хотіли би читати нашу часопись Свободу, але за дорога для них, кажуть. Жалуються також, що Свобода не приймає оголошень женитьби. — **Ю.**

Ді Мойн, Айова. Наше місто Ді Мойн є столицею стейту Айова. Місто, досить велике, Українців тут нема, хиба що може де коло майнів. За те є тут угорські Русини та просвіта в них дуже низько стоїть; що таке Україна — вони не знають. Я жию тут сам із своїм рідним братом, з котрим довший час несходжуся, поріжнилисьмося на тлі політики, він говорить, що України не було, і не буде, а я всіх того рода киринників цураюсь, хотьби се був і мій рідний брат і держусь кріпко своєї любої України, а де можу, там ширю її ідею між чужими, зберую жертви, а коли можу, то і сам жертвую.

Падолиста другого, Ви браття, де вас більше по громадах, обходили свято річниці проголошення Зах. Укр. Республики, а я тут на вигнанню взяв аркуш паперу, олівець і пійшов поможи робітників у фабриці, де працюю за збіркою. Три браття Негри стоять на першій сторінці, бо офірували по пів доляра, суперінтендент офірував доляра, а решта дрібними датками. Разом зібрав я $13.35, сам доложив решту так щоби зробило $15.00. Збірку сю вислав я до Обєднання на ріжні цілі. — Андрей Мельник, чл. У. Н. С. від. 170 в Джерзи Сіті.

Філяделфія, Па. Заходом Товариства Любов буде виставлена драма Украдене Щасте в дни 29. падолиста в українській гали. В представленню беруть участь найлучші сили аматорські в нашому місті і хто тямить сей аматорський кружок з попередних часів певне непожаліє прийти на се представлення.

Недавно заложена тут спілка гуртовної продажі споживчих продуктів п. Левицького і Спілка отворила сими днями свою філію в Чесепік Сіти, Мер. Управителем філії покищо є Гр. Гриник, поки не вибереться сталого уряду. Спілка у Філяделфії потребує як найбільше курий і яєць, тому наші фармері повинни увійти з нею в бизнесові зносини для їх власної користи. — М.

МИСТЕЦТВО І НАЦІЯ.

Директор української Студії пластичного мистецтва проф. Д. В. Антонович написав цікаву передмову до катальогу української мистецької вистави, яка відкрилась у Празі дня 25-го жовтня. З огляду на те, що в цій передмові порушується засадниче питання про національний момент у мистецтві, вважаємо слушним познайомити з нею наших читачів

Редакція.

Не тільки через те, що чеські вищі школи мистецтва переповнені і не могли би примістити всіх молодих українських артистів, під нинішній час зі границь в Чесько-Словацькій Республиці, мусіли українські майстри мистецтва заснувати в Празі окрему українську вищу школу мистецтва. До заснування Української Студії Пластичного Мистецтва в Празі спонукали і инші причини, глибші, заложені в самій природі мистецтва.

Що є мистецтво, — ми не знаємо, ми знаємо тільки його прояви. Кожен народ в проявах своєї мистецької творчости відріжняється від иншого народу, і то зовсім незалежно від того, чи цього бажають його майстри і свідомо стремлять творити в національному характері, чи навпаки, байдужі до національного напрямку в мистецтві, стремлять в своїй творчости приєднатися до міжнародного мистецького процесу. І в тому і в иншому випадкові майстер-артист не може одсахнутися від свого індивідуального я, і як на проявах його творчости виявляється характер часу і місця, так не можуть не виявитися і ті чи инші риси творчої уяви і засобів передачи того народу, сином якого він є. Чи свідомі, чи підсвідомі національні риси в творчости артиста-майстра, вони можуть бути однаково вартісні, однаково коштовні.

Течії в мистецтві, як свідомо національні, так і ніби інтернаціональні, але в яких підсвідомо національність проявляється в рисах заложених в субстанції артистів майстрів, в історичному процесі мають однакову вартість і однаково характеризують ґеній того народу, до якого належать автори майстри мистецтва. Ці течії звичайно черґуються одна за другою: одкриється перед благоговійним зором потомства неспостережена раніше льокальна краса творчих осягнень одного із періодів творчости рідного народу, і вона стає на довший час благодійним жерелом, із якого мастри мистецтва черпають елементи живого свіжого натхнення. Але з ходом часу, в невпинному русі, це жерело тратить аромат свіжости, і появлена ним національна течія в мистецтві обертається в напрям, а далі в тенденцію і починає творити в мистецькій атмосфері національну задуху. І тоді свіжі мистецькі сили звертаються до чужоземних, або, так званих, інтернаціональних жерел, звідки черпають для свого натхнення, і як би вони байдужі не були до свого національного, але, оскільки чужі впливи перейдуть через горнило індивідуального перетворення, вони, несвідомо для майстра, наберуть національних рис його індивідуальної вдачи. І в загальному процесі творчости народу ці періоди так званого інтернаціоналізму не меньше національної, не гірше характеризують ґеній їхнього народу, ніж період свідомого націоналізму, і ні в якім разі прояви свідомо національної творчости не мають переваги над підсвідомою вдачею національности. Навпаки, високо цінячи риси творчости національно підсвідомі, мусимо дбати, щоб для них був завжди осередок, де-б вони могли постійно одсвіжуватись, оновлятись, щоб вони мали те, що ми назвали-б рідний осередок. Майстер мистецтва, як античний Антей, свідомо чи не свідомо подвоює свої сили, торкаючись рідної землі. Позбавлені часово рідної землі, українські майстри мусіли заложити рідний осередок мистецтва і це привело до заснування Української Студії Пластичного Мистецтва в Празі.

Із вище сказаного також випливає, що не треба думати, ніби Українська Студія Пластичного Мистецтва в Празі має переслідувати свідомо національний напрям, або з ним боротися. Мистецтво Українського Народу ширше ніж один або кілько напрямів і в них не дасться увібгати всі прояви ґенія українського народу. Студія є український мистецький осередок в Празі не обмежений напрямом і тим більше тенденцією, але праця цього осередку є українською, незалежною від того, чи майстри того бажають чи ні.

Проводарі Студії, майстри мистецтва, на Першій Інавґураційній виставі віддають осягнення своєї праці на суд широкої громади, щоб кожен міг знати і судити, які сили стали на чолі Студії при її заснованню 24. грудня 1923 року.

Слідуюча вистава після першої-ж річниці праці, і, надіємось ряд будучих вистав, покажуть, якими осягненнями може похвалитися весь комплекс її робітників, як проводарів так і працюючих, і що з себе уявляє Студія Пластичного Мистецтва в Празі, як найбільший осередок українського мистецтва за кордоном.

Проф. Д. Антонович,
Директор Студії Пластичного мистецтва в Празі.

ІЗ СОВІТСЬКОГО ДИПЛЬОМАТИЧНОГО СВІТА.

Як сьогодня приймають у Мскві Кремлі чужих дипльоматів, описує париська російська ґазета „Вечернее Время". Після приїзду у Кремель мусить екіпаж із послом пристанути. Шеф протоколу Фльоринський переглядає подорожні документи й инші папери. Коли все в порядку екіпаж вїздить до Кремля. як ще є які непорозуміння то шеф заграничного міністерства мусить особисто потвердити ідентичність чужого посла. При вході до великої палати Кремля, чужинного дипльомата вижидає комендант Кремля Петерсон. Він відпроваджує посла до кольонського двеірця. де вже зібрані майже всі советські функціонарі. При передаванню акредитів виразно зазначується ріжниця у виставовому золотистому одінню заграничного представника і советських урядовців. Калінін носить звичайно сірий сюртук, штани в паски, мягкий ковнірець і темну доцеву краватку. Чічерін і урядовці комісаріяту носять військовий советський однострій прикрашений орденом „Червоного Прапора". Серкль триває 20 хвиль. Приходить фотоґраф і фотоґрафує чужинного дипльомату для ілюстрованої советської ґазети. Так ціла церемонія покінчена. При відході з Кремля не здоровить дипльомата варта, як то водиться в Европі.

ЗАПЛАКАЛА ДІВЧИНОНЬКА.

Заплакала дівчинонька
в перший понедівчик,
Як здіймала з головочки
хрещатий барвінчик
Заплакала дівчинонька
раненько в вівторок,
Як стало їй у головці
я гадочок сорок.
Заплакала дівчинонька
раненько в середу,
Як вдарила лиха доля
і в личко з переду.
Заплакала дівчинонька
раненько у четвер,
Бо щож буду тай робити
бідненька я тепер?
Заплакала дівчинонька
раненько в пятницю,
Не можу я викликати
із корчми пяницю.
Заплакала дівчинонька
раненько в суботу,
Не можу я викликати
біду на роботу.
Заплакала дівчинонька
раненько в неділю,
Ой уже я, моя мамко,
з бідов нич не вдію!

НА ДОПОМОГУ РІДНОМУ КРАЄВИ.

(Жертви зложені до Обєднання в часі від 1. вересня до Конгресу, то є 28. жовтня с. р.)

1) **Бруклин, Н.Й.** Збірка на Рідну Школу на поминках в П. Тихого ... 9.00
(Переслав П. Свідзінський, а зложили М. Шмігельський 2 дол., а по 1 дол.: Д. Тихий, В. Савіцький, Е. Бучковська, Гр. Борбуляк, І. Тимчишин, Т. Стегніцький і П. Свідзінський).

2) **Горнель, Н. Й.** нар. податок, переслав В. Лаврів ... 7.50
(Зложили по 1.50: Гр. Бобовник, Й. Ваврущак, Ром. Підкович, а по 1 дол.: В. Лаврів ст., В. Лаврів мол., Іван Черешньовський).

3) **Честер, Па.** збірка на Р. Ш. переслав о. Антін Лотович ... 20.15
(Зложили: о. Антін Лотович 5 д., Пазя Щербак 2, Яків Рогач 1, на Сл. Б. Сестрицтво Найсв. Тайн 2.43, з акафісту в церкві в Честер 9.72).

4) **Філяделфія, Па.** нар. под. за вересень — о. Титар 50 ц., а Т. Кольонський 25 ц., разом ... 75

5) **Сіетль, Ваш.** Марія Крук на боротьбу ... 1.00

6) **Росфорд, О.** Бр. св. Арх. Михаїла, на Р. Ш., переслав Олекса Невойда ... 5.75
(Зложили: Мих. Копистинський 75 ц., по 50 ц.: о. Юрій Крупа, Гнат Кушнір, Антін Їж, Леон Бобак, Мих, Федьо, Олекса Невойда; по 25 ц.: Максим Завойський, Дмитро Копина, Мих. Вайнар, Дм. Бобак, Ів. Федчук, Мик. Андриць, Ів. Крупяник, М. Бобак).

7) **Деслодж, Мо.** о. М. М. Лукавський на Р. Ш. ... 2.00

8) **Джерзи Сіті, Н. Дж.** на боротьбу, збірка на хрестинах у Романа Стружа ... 5.10
(Переслав А. Рубінович, зложили по: 1 дол.: Онуфрій Багрій, Яким Осміловський, Роман Струж Андрій Рубінович 60 ц., Левко Дума 50 ц., а по 25 ц.: Микола Пігура, Милян Хомінський, Веляна Пігура, Вікторія Хомінська).

9) **Бруклин, Н. Й.** Бр. св. Димитрія, від. 32 „Провидіння" нар. податок ... 4.75
(Переслав Гр. Бурбуляк, а зложили: Дмитро Білик 1.50, Лазар Сорока 1 д., по 50 ц.: о. В. Лотович, Семен Шиш, Юрій Лемич, Іван Дупак, а Гр. Бурбуляк 25 ц.).

10) **Йонкерс, Н. Й.** Бр. св. Андрея, від. 12 У. Н. С., нар. под. 7.00

11) **Ірі, Па.** Бр. св. Петра і Павла, від. 40. нар. под. переслав Н. Гаврилів ... 1.25
(Зложили по 25 ц.: Н. Гаврилів, В. Гаврилів, Й. Вітковський, В. Гомс, Г. Бекера.)

12) **Йонгставн, О.** на Р. Ш. з мирования, переслав о. В. Довгович ... 2.93

13) **Мінеаполіс, Мінн.** нар. под. переслав Микола Ґрубрин ... 7.00
(Зложили по 1 дол.: Мик. Ґрубрин, Іван Коцюба, Олекса Пилипюк, Петро Андрущак; по 50 ц.: Петро Бутрин, Йосиф Литвин, Онуфрій Шабатура, Петро Гайва, Антін Орощай, П. Кулиняк).

14) **Вілксбері, Па.** збірка на Р. Ш. з нагоди весіля Дмитра Іваньчик і Магдалини Цеплий, переслав о. М. Паздрій ... 18.00

15) **Спрінґ Валей, Н. Й.** Укр. Тов. „Просвіта", переслав Іван Брега ... 20.65
(Зложено: на весілю 14.55, на хрестинах 2.60, нар. под. 3.50, а зложили по 2 дол.: Ю. Воколик, Б. Воколик; по 1 дол.: Н. Лесків, І. Дворак, М. Кудляк, О. Мельник, І. Король; по 50 ц.: Іван Брега, Яхніцький, А. Новінський, М. Сенатович, Н. Загадайко, А. Кацинський, Іван Кашинський, І. Комілик, дрібними жертвами 1.35. На хрестинах в Костя Ількового 2.60, а податок: С. Магомета 50 ц., і по 25 ц.: І. Брега, К. Ільків, А. Кацинський, М. Терпеливець, Н. Загадайко, Д. Гнилишин, І. Кріль, І. Мирдак, І. Порбалюк, Ю. Роговський, С. Москаль, М. Орищин).

16) **Ню Йорк, Н. Й.** Бр. св. Андрея Перв., від. 6 У. Н. Сб., нар. под., переслав М. Гандзюк ... 4.25
(Зложили: Микола Данилик 1.00, по 50 ц.: Стирка Мих., Цюцюна Ів., Биткович Микола, по 25 ц.: Свентковський Сильв., Колодій І., Биндас Тирентій, Биндас Данило, Гандзюк Михайло).

17) **Істон, Па.** збірка на інвалідів, переслав Вас. Дроботій ... 4.25

18) **Філяделфія, Па.** Мих. Дармограй, нар. под. від офісу ... 10.00

19) **Дітройт (Гемтремк), Міш.** Від місцевого Обєднання, переслав М. Стахів ... 200.00
(Зложено 50 дол. на Рідну Школу, а 150 дол. на революційну боротьбу).

20) **Філяделфія, Па.** Бр. св. Ґеоргія, нар. под., переслав Гр. Комуніцький ... 5.25
(Зложили: по 1 дол.: Гр. Комуніцький, Іван Хмеляк, Антін Тоганчел, Іван Песичко, Іван Малинча 75 ц., Микола Здарко 50 ц.).

21) **Джерзи Сіті, Н. Дж.** Бр. св. Івана Хрестителя, від. 270 У. Н. С. нар. под. ... 14.50
(Переслав Василь Ґіль, зложили: Підгорецький Іван 75 ц.; по 50 ц.: Жарський Василь, Кіцей Стефан, Дячик Григорій, Баран Едоким, Бусько Андрій, Стегніцький Максим, Кірат Йосиф, Терпливець Юлія, Кухар Олекса; по 25 ц.: Яцків Олекса, Ґіль Василь, Бобовник Іван, Рубінович Андрій, Гуменюк Григорій, Ленчук Семко, Сайчук Семко, Кулич Левко, Турчинський Михайло, Осміловський Яків, Жарский Йосиф, Жарський Іван, Сай Яків, Пігура Микола, Тенюх Антін, Сайчук Андрій, Садюк Михайло, Колісник Онуфрій, Світлицький Петро, Дорош Дацько, Заяць Микола, Темлій Григорій, Салюк Йосиф, Бойчишин Ст., Панас Ева, Кот Стефан, Гриник Семко, Миць Іван, Захарейчук Доця, Боєвич Йосиф, Гріца Ст., Павлик Павло, Ярош Антін, Мазур Андрій, Корнило Андрій, Маланяк Василь, Магура Петро).

22) **Філаделфія, Па.** Збірка на Рід. Шк. на ювилейнім комерсі „Провидіння" ... 31.50
(Зложили о. Скроцький 5 дол.; по 2 дол.: о. сов. Чаплинський, о. Ортинський, о. Козоріз, В. Богачевський, о. сов. Ващишин, о. сов. Левицький 1.50; по 1 дол.: В. Матолич, Т. Грицей, о. Вань, Е. Якубович, Е. Кульчицький, др. Мишуга, о. Кутський, о. Сполітакевич, А. Ґела, др. Ґалан, п-ні Ортинська, др. Демидчук, о. Джендджера, Д. Швогрин і М. Дармограй).

23) **Дітройт, Міш.** збірка на Р. Школу ... 23.25
(Зложили: Бр. св. о. Николая, від. 175 У. Н. С., 15 дол.: Й. Масляк 1 дол.; по 75 ц.: П. Пошивак, В. Шеремета; по 50 ц.: І. Свіден, Михайло Кривий, М. Телевяк, В. Гайдук, О. Буката; по 25 ц.: Ілько Грошко, А. Гичпан, А. Дяк, О. Краковський, В. Білик, В. Братусь, Г. Плекан, Т. Пастернак, Б. В., Г. Дячишин, І. рема, А. Ґрущецький, Н. Горбянський).

24) **Джерзи Сіті, Н. Дж.** Антін Жубрид, нар. под. ... 1.00

25) **Шікаго, Ілл.** Укр. Товариський Клюб, нар. под. ... 10.50
(Зложили по 1 дол.: др. В. Сіменович, Цимбаліст, Белеґай, п-ні цюк, др. Гриневецький, о. А. Сіминович, др. Мир. Сімінович, о. Тарнацький, Музика, Пелехович, і Смук 50 ц.).

26) **В. Істон, Па.** з ліквідації читальні „Просвіта", пер. Н. Н. ... 69.00
(З того 59.00 на Р. Ш., а 10.00 на сиротинець у Філаделфії).

27) **Деслодж, Мо.** збірка на Р. Ш. в укр. кат. громаді, переслав о. Лукаський ... 10.00

28) **Філяделфія, Па.** Остап Козак на Р. Ш. ... 1.00

29) **Філяделфія, Па.** Яків Чучман по 1 дол. на Р. Ш. і інвалідів 2.00

30) **Честер, Па.** збірка на Р. Ш. переслав о. Антін Лотович ... 12.00
(Зложили: збірка в церкві Сошествія св. Духа 1 дол., а о. Лотович 1 дол.).

31) **Алентавн, Па.** збірка на Р. Ш., переслав о. Милянич ... 39.55
(Збірка в укр. кат. церкві в Бетлегем, Па. 12.29, а в Алентавн, Па. 25.26, а о. Милянич Симеон 2 дол.).

32) **Балтімор, Мд.** збірка на Р. Ш., переслав І. Семенків ... 16.00
(Зложили: о. Маньовський 2 д.; по 1 дол.: Ю. Маньовська, Йосиф Семенків, Теодора Семенків, Іван Семенків, Володимир Іваневич, Антін Кармазин, Іван Сапливий, А. Гуцуляк, по 50 ц.: Василь Пристаєвич, Іван Стодольний, Надя Маньоська Меляся Маньоська, а з акафісту 3 дол.).

33) **Карнеґі, Па.** збірка на пол. вязнів, переслав о. Пристай ... 24.00
(З акафісту 5. жовтня 14.50, Іван швед 5 дол., о. Олекса Пристай 2.50; по 1 дол.: Роман Пристай і Анна Кірик.).

34) **Фар Ракавей, Н. Й.** Бр. св. Йосифа, від. 261, нар. под., переслав І. Микитин ... 21.00
(Зложили по 3 дол.: Василь Дмитрів, Іван Микитин, Дмитро Дмитришин, Йосиф Кішенюк, Йосиф Кузда, Петро Сорочинський, Іван Іващишин).

35) **Клівленд, О.** Т-во Богдана Хмельницького, на Р. Ш., переслав І. Сенюта ... 5.00

36) **Бруклин, Н. Й.** збірка на Р. Ш., переслав о. Вол. Лотович ... 20.00
(Збірка в церкві Сошествія св. Духа, зложили: Вас. Тижник 2 д., а по 1 дол.: о. Вол. Лотович, Роман Кузьма, Михайло Турко, Марія Турко, Петро Свідзінський, П. Карплюк, решта дрібними датками).

37) **Питсбурґ, Па.** Василь Сорочак і Василь Шабатура нар. под. по 6 дол. ... 12.00

38) **Філяделфія, Па.** Павло Кознарський на Р. Ш. ... 1.00

39) **Філяделфія, Па.** Ілія Дикан нар под. ... 3.00

40) **Шікаго, Ілл.** др. Г. Скегар на Р. Ш. ... 10.00

41) **Токсідо, Н. Й.** Роман Задорецький на ріжні цілі ... 8.00

42) **Елізабет, Н. Дж.** Бр. св. Михаїла, від. 142 У. Н. С., нар. под. переслав Т. Маройка ... 8.00
(Зложили: Роман Слободян 1.50, Юрій Поливчак і Стефан Пограничний по 1.25; по 75 ц.: Теодор Маройка, Петро Остапчук, Яцко Лещак, Андрій Поливчак; по 50 ц.: Мик. Ковальчик і Д. Штим).

(Конець буде).

БОРОТЬБА З БИКАМИ У СТАРОВИНУ.

Загально кумають, що криваві бої з биками, котрі ще нині одушевляють горячі романські серця в Еспанії, Південній Америці, на півдні Франції, то якийсь звичай із середньовічних часів. Звичай цей нібито з Африки прийшов до Еспанії і там задержався аж до наших часів. Дехто навіть думав, що ці боротьби перенесені з еспанських кольоній в Америці до Европи. Тамошні уроженці уладжують також деякі роди боїв із биками. Так воно не є.

Колискою цих жорстоких боїв, котрі ще сьогодня зовсім справедливо вважають сороминим насміхом із цивілізації, — поправді є в Европі на острові Креті.

Як і багато инших звичаїв, які задержалися аж по нинішній день, так і боротьба з биками мають наскрізь релігійну основу. Тому 4.000 літ остров Крета був важним культурним осередком Европи. Доба ця і сьогодня в історії культури називається „кретською або мікенською добою". З археольоґічних знахідок виходить, що такасама культура була і на Креті і в Мікенах.

Звісна є стара Геленська казка про Мінотавра, потворі з людським тілом і звірячою головою. Був це плід грішної любови Пасіфеї, жінки кретського короля Міноса з Білим Биком. На старій Креті Великий Бик був найвисшим божеством, що жило в великанському храмі, Лябірінті. Цьому „богови" бикови приносилося людські жертви. Звісне є також із старої грецької леґенди, що Атенці за ці жертви мусіли платити річно данину, чотирнайцять благородних дівиць і дітий, аж поки Тезей н евбив цієї потвори в Лябірінті.

Ці людські жертви „богови"-бикови то є початок христіянських боротьб із биками. Приношення жертв у людях відбувалося в формі боротьби на величезній арені в Кносос, головному місті старинної Крети. Цей культ святої тавромахії (боротьби биків) змалював знаменито славний російський письменник Д. С. Мережковський у повісти „Тут-Анк-Амон на Креті". Зі святим биком боролися на арені в Кносос жреці, а ще більше жрекині, славні акробатки. В Британському музеєві переховується кілька ґемь (дорогих каменів, на яких вирізблені реліефи), залотих посудин із реліефами, мозаік і цілих малих плястик, котрі докладно зображують ці святі боротьби. Славний анґлійський археольоґ сер Артур Івенс на основі цих археольоґічних памяток, точно відтворив способи цих боїв.

Акробати-жреці, згл. жрекині мали обовязок наскочити на біщеного бика, який зігнувши голову чвалав на них. Руками хапалися рогів бика, підсилися на них у гору — як теперішні ґімнастики на реку — і піднявшись вискакували бикові на хребет, а відси знову на землю. Поодинокі фази цього карколомного скоку зображені ясно на шкіцови сер Артура Івенса. Самособою, не пройшла ніодна така боротьба, щоби бик не роздер рогами якогось нещасливого акробата. Тоді ціль осягнено: жертву принесено, божество задоволено.

Один такий скок на розлюченого бика зображує й одна цікава бронзова плоскорізьба, що походить з XVI століття перед Христом, менше-більше з часів Тут-Анк-Амона.

На Креті відбувались також боротьби з биками. Тут звичайно наступали атлети. Їх обовязком було схопити бика за роги і так перекрутити йому шию. Цей спосіб боротьби з биками задержався аж до римських часів. Такі бої відбувались і в римських цирках. Про христіянські боротьби з биками заховались також знамениті малюнки на Ґеммах із оникса. Є вони в Британському музею в Лондоні.

Клим Поліщук.

„ВОЄНКО"

(Із записної книжки).

(Продовження).

IV.

Шклянка обійшла навколо столу вже третій, чи четвертий раз, коли двері в хату широко відчинилися й слідом за цим почувся тоненький і принизливий голос:

— Що тут у вас робиться, га?! Знову распущеніе!..

Коцюбенко не стаючи з місця, голосно сказав:

— Ніякого распущенія, товаришу Журибіда! Йдіть-но сюди та сідайте разом з нами!

— Що таке? — верескнув на всю хату і до столу підбіг щупленький, зарослий ріденькою рудою бородою, з маленькими очами, в сірій поліській свиті, вибійчаних штанях і в постолах з ремінними волоками, середнього зросту дядько.

Втягнувши голову в сухорляві плечі, він злісно, якось по злодійському, перебігав очами по наших лицях, заки не зупинився на мені.

— А це хто? — скрикнув.

— Це, товаришу Журибідо, мій давній приятель і революціонер. Він прийшов сюди, щоб допомогти нам... — почав був говорити Коцюбенко, але Журибіда перебив його:

— А хіба ми самі не можемо тут ради дати, чи що таке?!

— Виходить так, що не можемо! — спокійно сказав Коцюбенко. — Тут чим далі, тим вбільшується робота...

Журибіда часто заморгав очами й поспішно спитався:

— Яка там ще робота?

— От прийшла від повітового комісаря така бумага, що тільки держись!

— А що таке? — злякано метнувся він.

Коцюбенко встав і, повернувшись до Журибіди, голосно і врочисто вирік:

— Наказують нам негайно вибрати собі Воєнкома, який зараз же взявся б за впоря.дкування військових справ у волости...

— О, так це не жарт! — вражено промовив Журибіда.

— Совершенно, нуда! Дело сурозное! — озвався пяним голосом „начальник".

Дідусь також хотів щось сказати, але закашлявся і тільки рукою махнув.

Коцюбенко відставив пляшки на бік, витягнув з пачки ґазет, що лежали коло нього, аркуш рижої бібули і діловито заговорив:

— Справа неґайна, а пора пізна. Ми чекали вас, щоб зробити засідання, але вас не було. Отже сідайте на своє місце, та й почнемо радитися.

— Про що радитися? — тривожно спитався Журибіда.

— Як то про що? — спокійно сказав Коцюбенко. — Хіба ж у нас мало справ? Кажуж вам, що негайно треба вибрати Воєнкома.

Потім справа з лісом; розверстка хлібних лишків і реквізиція курей та полотна... Чи може ви думаєте чекати, заки до нас не пришлють кого небудь з повітового Ревкому?....

— Крий нас, Боже! — скрикнув Журибіда. — Хіба ми самі не виберемо того... як його.... того воєнка?..

— Ну, так чогож тоді й балакати? — сказав Коцюбенко. — Випийте чарку і сідайте!

— Я той... я согласний...

„Начальник" запобігливо схопився з місця, налив повну шклянку самогону і подав Журибіді.

— Випійте товаріщ Ревком!..

Журибіда випив до дна і, спотикаючись, поспішно заліз за стіл, взяв стільця і сів між мною та Коцюбенком. Спершись ліктями на стіл, він як гусак, витягнув цікаво свою рудобороду маленьку голову і так занімів. „Начальник" сів по другім боці стола, поруч півсонного дідуся і весь час чогось підморгував до мене. Раптом дідусь заворушився і встав на ноги.

— Ось що товариші! — заговорив він. — На мій погляд вибірати того воєнка ми не маємо з кого. Добре сказати „воєнко", але як він не на жарт забере в свої руки силу, то тоді може бути кепсько... Як би ще так Постернака, то...

Закашлявся і сів на своє місце. Журибіда злісно глянув на нього і сказав:

— Ви не маєте права говорити, бо ви не член!

— Оттакої! — заперечив дідусь. — Завжди говорив, а тепер не маю права! Як-же це так?

— А так, що ви буржуазам весь свій вік прослужили, а через те й не мішайтеся...

— А ти ніколи й путящим наймитом не був! — спалахнув дідусь.

Журибіда так і підскочив.

— Виведіть його зараз-же з хати! —верескнув до „начальника".

„Начальник" глянув спершу на мене, потім на Коцюбенка і, підвівшись з місця, взяв діда за руку.

— Ну, товаріщ-дед! Марш отцудова! Довольно необразованность свою показивать.

Дідусь шарпнув руку до себе, схилився на стіл і байдуже промовив:

— Я кажу до діла, а як ви не хочете, слухати, то я й сам піду від вас... Оце але, яке велике цабе, що аж страшно боятися!...

— Ну, годі вже, годі! — озвався Коцюбенко, який досі дивився і мовчав. — Я, товариші, цілком згоджуюсь з товаришем дідом тільки з тією ріжницею, що на мою думку товариша Журибіду можемо вибрати хоч би й зараз і то без усяких сумнівів...

— А почіму не міня?! — схопився з місця „начальник". — Яж челавєк воєнний і тєто дєло харашо знаю!...

— Воєнний та воєнний, а дурний як порожня бодня! — засміявся дідусь. — Тож як не є, а Журибіді ти в підметки не годишся...

— Марш отцудова, необразованность такая! — кинувся, як опечений, „начальник", але цьому заперечив уже сам Журибіда.

— Зостав! — сказав він до „начальника". — Я тут старший і я маю розпоряджуватися!...

„Начальник" став струнко.

— Віноват, но ви єщо не сказалі отставіть!..."

— Ну й „отставіть", чого там ще!... Сідайте!... А бути воєнком я й сам не хочу... Тож Опродко — я, Бідко — я, Ривко — я, а тут ще й якийсь Воєнко!...

Коцюбенко запротестував:

— Тоді розвалиться вся наша справа! І Опродком і Бідком і Ревком остільки поважні звання, що обовязки Воєнкома самі собой напрошуються до вас! Тут ні я, ні товариш Підкуйнога, ні ніхто инший з нашого села не зможе взяти на себе відповідальність праці Воєнкома. Я, наприклад, ледви справляюся з канцелярією, а товариш Підкуйнога з одною міліцією не може ради дати. Я вчився всього з книжок, товариш Підкуйнога весь час знаходився під чужою командою і все це взяте разом є ніщо в порівнанню з природним розумом і хистом, якими володієте ви!... Отже, щоб як найкраще вийти нам з того становища, в якому ми опинилися тепер, ви, товаришу Журибідо, мусите стати Воєнком і тим самим прибрати до своїх рук у нашій волости всю адміністративну, громадську, політичну, господарську й військову владу і запровадити твердий режім і міцну дісципліну, щоб щоб усі знали й почували те, що свобода є свободою, життя — життям, праця — працею а влада — владою... Ось як я розумію!...

Журибіда заворушився. Борідка його затряслася, вузенькі очі засвітилися, якимись чудними вогниками і заїкаючись, він став говорити:

— Еге, еге... Твердий режім... Значицца Воєнко... Я той... Соглашаюся, еге... Тільки той, як його... Той, що я робитиму?

Сказав і хитро подивився на нас. Коцюбенко тільки руками розвів:

— Як то що?...

Подумав трохи і додав:

— Співробітники наші будуть усе робити, а ви тільки командуватимете... Бачили денебудь, як пишуть на машинці? — Тут притиснув, а там вискочила буква. Так і то. Треба тільки налагодити те все...

Журибіда аж в долоні сплеснув.

— А й справді! Як на машинці, егеж!... Тут притиснув, а там вискочило...

Поклав на стіл обидві руки і став перебігати пальцями, роблячи вид, наче щось притискає ними. Далі скрутнув головою:

— Тільки... тільки як його притискати?... — промовив пониженим голосом.

Та то я для прикладу згадав про машинку, а на ділі треба розуміти так, що коли схопив до своїх рук владу, так, значиться, тримай її... — сказав Коцюбенко..

— Егеж, схопив, так тримай... Нічого не зробиш...

— Так щож, товариші, так і записати, чи, може проголосуємо? — спитався Коцюбенко, звертаючись до всіх, що сиділи за столом.

— Мнє кажіцца, щто нада будіть проголосовать. — важно промовив „начальник".

— Проголосуйте, товаришу, хто за те, щоб ви були воєнкомом, так нехай піднесе в гору руку — сказав до Журибіди Коцюбенко. Той метнувся і, якось соромливо, проказав:

— Хто за те, щоб я був воєнкомом, нехай піднесе в гору руку!

Всі, не виключаючи навіть дідуся, піднесли руки. Журибіда подивився-подивився і сказав:

— Три голоси, а я четвертий...

Глянув на мене:

— А ви чому не голосуєте?

— Таж я тут тільки гість. — відповів я.

Коцюбенко підсунув до себе шклянку, налив самогону і встав на ноги.

— А тепер, дорогий товаришу, дозвольте мені сердечно привітати вас! Хай вам Бог допоможе чесно й непохитно провадити свою працю і не забувати того, що всяка власть від Бога і все мусить робити по божому. За вас я цілком певний, бо ви чоловік справедливий і все будете робити так, як вам скаже ваше сумління. Вітаючи вас, пю за ваше здоровля!

В той час, як Коцюбенко виголошував свого тоста, Журибіда соромливо кліпав своїми маленькими очинятами, наче йому плювали в лице. А коли той скінчив, він всміхнувся і захвилювався:

— Та я той... я нічого собі... спасибі вам... як сумління, егеж...

Але тут підвівся „начальник". Розгладив вуса, кашельнув і заговорив, як камінням посипав.

Поздравіть і я могу, но толькі дольжон сказать вам здеся, што када ти власть какая нібудь, так імей від настоящій!...

— Про що це ви товаришу? — цікаво запитався Коцюбенко.

— Пазвольте вислушать! — сказав на те „начальник". — Чічас наш товаріщ Журібєда стал начальством, да єщо й воєнним, а від у ніво совершенно простой і необразованний...

— Вибачайте! Я щось нічого не розумію. — озвавсь Журибіда.

— А вот я чічас скажу! — моргнув „начальник". — Как же так, што Опродком, Бедком, Ревком і Воєнком, а как самий обвакавенний мужик?... По моєму нада іметь начальственний від; а так нікто й слушаться не захочеть. Нада, штоб товаріщ Воєнком оделся как слєдуїть і поєхал з поліцейскімі посмотреть по всєй волості, штоб все віделі єво і понімалі кто управляїть...

Журибіда так і захопився. Встав на ноги, підняв у гору обидві руки і оглядаючи свої постоли з ремінними волоками й вишиті червоною заполочю поли своєї свити, ніяково промовив:

— А й справді?... Тотариш правду каже;... Якось воно не теє... Постернак, як був тільки одним старшиною, то куди краще виглядав, а аж той... Опродко, Бідко, Ривко і Воєнко...

— Ну, що там Постернак? — сказав Коцюбенко. — Глитай, куркуль, зволоч, дурень! Виж пролєтарій і...

„Начальник" схопився з місця і крикнув:

— Так што по вашему нада такім і бить? А власть для чіго єму дана?... По моєму нада так штоб товаріщ воєнком обулса в харошія сапаґі із шпорамі, оделся в ґаліхве і хренч, повесіл сібє коло пояса шашку і револьвера, на шапкє красноармейською звєзду поставіл, тогда послєдній дурак будіт понімать, што єто настоящая власть і будєть єйо бояться і слушаться!...

Журибіда оглянувся на ліво — до мене, а потім на право— до Коцюбенка і, поспішаючись заговорив:

— Еге, еге!... Товариш правду каже... Як же так, справді, в оцій свиті?!...

Вдарився руками об поли і так занімів.

Коцюбенко знизав плечима, всміхнувся і поважно сказав:

— Щож, як хочете, так і одягайтесь! Тільки, де ви дістанете оце все? Цеж амуніція, а не що небудь!...

Журибіда тільки рота роззявив:

— А й справді!...

Але „начальник" заговорив знову:

— А власть для чіво? Ви тольки дайте мнє пріказаніє, так я чічас достану всьо, што нада!...

— Ну, то й дістаньте! — просто сказав Журибіда.

Коцюбенко перебив:

— Почекайте! Цеж справа зовсім иншого порядку, а в нас-же засідання. Ми ще мусимо обговорити справу з лісом, розверсткою хлібних лишків, а також реквізицію кýрий та полотна...

— А по моєму, — озвався „начальник", — здеся нету чіво говоріть!... Єсе єті вопроси может разрешіть своєю властю один толькі товарищ Журібеда!...

— Не розумію! — здивувався Коцюбенко. — Як можна вирішувати питання, зміст яких ще не відомий?... Я, наприклад, хотів порушити справу з порубкою ліса. Ось приїхав мій старий товариш, сам добрий лісничий і я думав доручити йому догляд за лісом...

Почувши, що він мене зробив лісничим, мені аж моторошно стало. Правда, я любив ліс і часто ходив за білими конваліями, але про лісову справу мав стільки поняття, як про астрольоґію. Повернувшись по за плечима Журибіди, я шепнув:

— Слухайте, товаришу! Яж не лісничий!...

— Пусте! Шепнув він мені і голосно сказав: — Ну, так якже, товариші?

— І нехай собі рубають на здоровля! — несподівано викрикнув Журибіда. — Що він мій, чи ваш, щоб його доглядати?... Ліс обчественний і обчество рубає!

— Так, то так, алеж він буде потрібний ще й для тих, що будуть після нас! — сказав Коцюбенко. Він буде потрібний ще й для дітей наших!...

— Другой тада виростьоть! упевнено сказав „начальник".

— А виросте! — промовив Журибіда. — Деж то видано, щоб на Поліссю та не було лісу!...

— Ну, а як з розверсткою та реквізицією? Требаж установити якийсь порядок! Не можна далі так робити, як то робилося досі!...

— А што там разговорівать- махнув рукою „начальник". — Разі не всьо равно?...

— А й справді!... Що тут і говорити!... — почав було казати Журибіда, але Коцюбенко сердито зауважив:

— Це, товаришу, чорт знає що! Невже ви думаєте, що ви маєте власть для того аби нехтувати справами? Сказати по щирости, цього я від вас ніяк не сподівався!

— А ви тово... поосторожнеє... — прошипів „начальник". — Почему єто ви всьо командуєте, когда я тоже такой член, как і ви?...

— Чому я командую?! — обурився Коцюбенко. — Тому, що сам усе діло роблю!... Чи подумали ви коли над тим, щоб так не було тут мене, то не булиб ви начальником міліції і членом Ревкому, а товариш Журибіда також не був би тим, чим він є зараз?...

— Та заспокойтеся! — злякано сказав Журибіда. — Яж той... я нічого... що мені?...

„Начальник" схопився з місця і кинувся до нього:

— Ви, товаріщ Воєнком, вразумітельний челавєк, но очінно согласітельний! Ви должни зделать так, штоб бил режим, штоб дісціпліна і послушаніе!...

— А й справді! — метнувся Журибіда. — А я той... я й забув якось!...

Коцюбенко мовчки, встав з-за столу і схвильовано заходив по хаті. Дідусь співчуваюче стежив за кождим його рухом і тихо приказував:

— І треба ото так сперечатися?... І треба ото так доказувати? Та ви плюньте на них, товаришу!

Коцюбенко раптово зупинився перед дідом і сказав:

— Не ваше діло товаришу-діду, мішатися в справи начальства! Самі знаєм, що робим!...

Лице „начальника" розплилося в задовольняючу усмішку а маленькі очі Журибіди так і зосвітилися. Обидва переглянулися по між собою.

— Дело, можно сказать, такоє, што конешно нада билоб решіть вместе, : окак нету времені, так почему єво ніззя поручіть товаріщу Журібєде, штоб он без лішніх разґаворов решіл своєю властю?! — згідливо сказав „начальник".

— Еге, еге! — озвався й Журибіда. Чому не порішити своєю властю?... Яж так, щоб і вам було лекше!...

— Дякую! — буркнув Коцюбенко. Хай буде по вашому! Вирішайте собі своєю власю, але тоді самі говоріть собі з тими, що приходять скаржитися на вас!...

— Чівож тут такого? — спитався „начальник". — Разі тето так трудно?

— Ну й говоріть! — відмахнувся рукою Коцюбенко.

— А ви не гнівайтеся! — сказав Журибіда. — Сідайте, краще, на своє місце та випемо по чарочці!...

— Дякую дужеф Ви вже краще дозвольте мені піти спати!

— Почему же єито так? — цікаво спитався „начальник". — Не здравіцца вам, што лі?...

— Нічого... — простягнув Коцюбенко. — Стомився... Голова болить... Час спочити трохи...

— Ще встигнете! — сказав Журибіда. — А миб того... як його... запилиб трохи... за моє здоровля, чи що...

— Я вже пив, як було треба, а тепер надобраніч!

— Ви вже йдете? — схопився Журибіда. — А як же я маю їхати на ту волость?...

— На мою думку, — сказав Коцюбенко, — ви повинні зробити парад міліції, а потім скликати скрізь мітінґи і...

— А що то таке оті мітінґи? — жваво спитався Журибіда.

— Собранія такія... — вмішався „начальник".

— От вам товариш начальник скаже вже! — кивнув Коцюбенко головою на „начальника".

„Начальник" нахабно підняв голову.

— І раскажу, что мнє такоє!...

— Ех, дурню ти дурню! Що ти можеш розказати? — захитав дідусь головою. — Розсівся на панських стільцях, так думаєш, що й розумним став?

— Мовчать, дєд! — гримнув „начальник". — Када била война, то я єщо не на таких сідєл! Било вот так в Галіції, заходіш в какой нібудь дом і садішся гдє ібє толькі пондравіцца і делаїш сібє, што толькі завгодно...

— Через теж воно так і копсько тепер, що тільки ходили та сідали! — зітхнув дідусь.

— Ну, завтра будемо балакати! — сказав Кацюбенко. — А тепер годі!

Попращавшись із Журибідою та Підкуйногою, він повернувся до мене.

— Ходіть зі мною! — сказав, йдучи до дверей.

— А чіво єму йті? Пускай здеся будеть! — сказав „начальник".

— Еге, еге! Чого вам іти? — звернувся до мене й Журибіда.

Старяючись бути як мога лагіднійшим, я обережно став відмовлятися, але то нічого не помагало. І коли я попрощався з Журибідою і подав руку Підкуйнозі, то він тримаючи мене за руку, швидко шепнув мені на вухо:

— Ви будьтє здеся, так ми вас замєсто єво ізбірьом!...

— Замість кого? — спитався я голосно, не розуміючи, що, що він хоче сказати.

Він почервонів, розсердився і сказав:

— Ну, как нн жілаєте, так до свіданя!...

Я вклонився і вийшов слідом за Коцюбенком. Він стояв на ґанку й замислено дивився на ясно визорене небо.

— Яка чудова ніч! — сказав я.

— Чудова, та не для нас! — промовив він. — Хіба такі люде, як от ми, мають час і змогу милуватися нею?...

Зійшли скрипучими східками з ґанку і подалися до школи. В селі було тихо, як у могилі, тільки десь далеко сумно й протяжно хтось кричав.

— На хуторі кричать — байдуже промовив Коцюбенко. — Певне розбійники напали...

І вийшло якось так, що ми несвідомо приспішили свого ходу. Зараз же за маленькою й низенькою, однобанною церковцею, повернули в провулочок і зупинилися перед невеличким сірим будиночком, над дверима якого висіла чорна таблиця з білим написом „Народня школа".

(Дальше буде).